

4.2 ปัญหาการปรับปรุงพันธุ์สัตว์ของไทย

การปรับปรุงพันธุ์สัตว์ในประเทศไทย ประสบปัญหาหลายประการ ทั้งปัญหาเกี่ยวกับการคัดเลือกพันธุ์และการผสมพันธุ์ ปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม และปัญหาอื่น ๆ (ชาญชัย, 2532; บุญชอบ, 2535) ดังนี้

4.2.1 ปัญหาเกี่ยวข้องกับการคัดเลือกพันธุ์และการผสมพันธุ์ มีดังนี้

- 1) พันธุ์สัตว์ในประเทศมีคุณภาพต่ำ ส่วนมากเป็นสัตว์พื้นเมืองที่มีอยู่ดั้งเดิม ซึ่งมีขนาดเล็กเจริญเติบโตช้า และให้ผลผลิตต่ำ ซึ่งกล่าวได้ว่ามีพันธุกรรมไม่ดี
- 2) ความผันแปรของสัตว์ภายในแต่ละสายพันธุ์มีน้อย ทำให้การคัดเลือกภายในพันธุ์ทำได้ยาก ระดับการให้ผลผลิตสูงสุดของสัตว์พื้นเมืองยังไม่สูงพอที่จะให้ความคุ้มค่ากับการเลี้ยงที่ถูกต้องตามหลักวิชาการเพื่อผลิตเป็นการค้า
- 3) หน่วยงานของรัฐบาลที่ปรับปรุงพันธุ์สัตว์ขึ้นมาใช้เอง ทั้งในรูปของพ่อพันธุ์แม่พันธุ์ และน้ำเชื้อ ในประเทศมีจำกัด ต้องใช้ระยะเวลาปรับปรุงพันธุ์สัตว์นาน เมื่อได้สัตว์พันธุ์ดีแล้วขยายพันธุ์ให้เกษตรกรได้ช้า และมีไม่เพียงพอกับความต้องการ
- 4) การนำเข้าสัตว์พันธุ์ดีหรือน้ำเชื้อสัตว์พันธุ์ดีต้องเสียค่าใช้จ่ายมาก ส่วนมากจำกัดอยู่ในหน่วยงานของรัฐบาล ซึ่งนำมาใช้ปรับปรุงพันธุ์สัตว์ในฟาร์มหรือบริการเกษตรกรในราคาขอมเยา แต่คุณภาพมักไม่สูงพอและไม่พอเพียง ในส่วนของเอกชนก็มีจำนวนน้อย เน้นสัตว์พันธุ์ดีแต่ราคาสูงมาก ทำให้การพัฒนาสายพันธุ์สัตว์เป็นไปอย่างเชื่องช้า
- 5) เอกชนนิยมการนำเข้าสัตว์พันธุ์แท้หรือน้ำเชื้อสัตว์พันธุ์ดีมาจากต่างประเทศ เพราะต้นทุนการผลิตต่ำกว่าการปรับปรุงพันธุ์สัตว์ขึ้นมาใช้เอง ทำให้องค์ความรู้ทางการคัดเลือกพันธุ์และการผสมพันธุ์สัตว์ในประเทศ ไม่ได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนจากภาคเอกชน
- 6) มีสมาคมหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพันธุ์สัตว์ หรือผสมพันธุ์สัตว์น้อย ทำให้การพัฒนาพันธุ์สัตว์ล่าช้า
- 7) เกษตรกรขาดความรู้เกี่ยวกับการผสมพันธุ์และการคัดเลือกสัตว์ เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีความพยายามพอในการจัดหาพ่อพันธุ์สัตว์พันธุ์ดี เพราะต่างทราบว่าพ่อพันธุ์สัตว์เหล่านั้นมีน้อยอยู่ห่างไกลและราคาแพง จะหาได้ก็แต่ในรูปน้ำเชื้อแข็ง ซึ่งบางครั้งผู้เลี้ยงสัตว์ไม่เชื่อถือวิธีผสมพันธุ์โดยการผสมเทียม จึงใช้แต่พ่อพันธุ์ที่หาได้ในท้องถิ่นหรือในฝูง ทำให้เกิดการผสมเลือดชิดได้ง่าย และการคัดเลือกสัตว์บางประเภทเพื่อทำงาน เช่น โคหรือกระบือ เกษตรกรคัดเลือกเฉพาะสัตว์ที่มีขนาดใหญ่และต้องนำมาต่อนก่อนเพื่อให้สัตว์เชื่อง ควบคุมง่าย กรณีจำหน่ายสัตว์ก็เช่นกันจะเลือกจำหน่ายแต่ตัวที่มีขนาดใหญ่ น้ำหนักมาก เพื่อจะขายได้เงินมาก ดังภาพที่ 10.1 จึงเหลือแต่สัตว์ตัวที่มีขนาดเล็ก น้ำหนักน้อย ไว้ทำพันธุ์

8) ปัจจุบันเกษตรกรนิยมผสมพันธุ์สัตว์ตามค่านิยม เช่น การใช้โคพันธุ์อินดูบราซิลเป็นพ่อพันธุ์ เมื่อราคาโคพันธุ์อินดูบราซิลต่ำลงก็จะเลิกนิยม ทำให้แผนการปรับปรุงพันธุ์โคเนื้อของประเทศไทยไม่มีความต่อเนื่อง

9) ราคาของสัตว์เพื่อการบริโภคหรือเพื่อเป็นสัตว์พันธุ์ ไม่จูงใจให้เอกชนลงทุนพัฒนาสายพันธุ์ การส่งออกสัตว์ไปต่างประเทศก็มีการแข่งขันด้านราคากับผู้ผลิตในต่างประเทศ

10) พื้นที่เลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรและของประเทศมีจำกัด ไม่เหมาะแก่การเลี้ยงโคเนื้อ หรือโคนมเป็นรายใหญ่ การเลี้ยงสัตว์ดังกล่าวจำกัดอยู่แต่ในเกษตรกรหรือผู้เลี้ยงรายย่อย การลงทุนพัฒนาสายพันธุ์ของผู้เลี้ยงโคเนื้อ โคนม รายย่อยไม่มีหรือมีก็แต่เพียงส่วนน้อย

ภาพที่ 10.1 กระบือที่ซื้อขายกันในตลาดโค กระบือ

ที่มา: เพื่อนชาวว้าว (2553)

4.2.2 ปัญหาเกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม ประเทศไทยอยู่ในเขตร้อนชื้น ซึ่งมีอากาศร้อน โรคแมลงและพยาธิระบาดมาก ดังนั้นการปรับปรุงเพื่อให้สัตว์ปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมดังกล่าวได้ดี ต้องใช้ระยะเวลาาน การนำสัตว์พันธุ์แท้ในเขตอบอุ่นมาเลี้ยงในเขตร้อนโดยเฉพาะสัตว์ใหญ่ เช่น โคเนื้อ โคนม มักไม่ประสบความสำเร็จมากนัก เนื่องจากสัตว์พันธุ์แท้ ไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในเขตร้อนชื้นได้ สัตว์อาจจะดำรงชีวิตอยู่ได้ด้วยความยากลำบาก หรือไม่สามารถสืบพันธุ์ได้ การให้ผลผลิตลดลงอย่างมาก ปัจจุบันมีโรคที่สำคัญทำให้การปรับปรุงพันธุ์สัตว์หยุดชะงัก ได้แก่ โรคไข้หวัดนก เป็นต้น

4.2.3 ปัญหาด้านอื่น ๆ เช่น งบประมาณมีจำกัด และสินเชื่อทางการเกษตรให้วงเงินจำกัดทำให้เกษตรกรไม่สามารถซื้อสัตว์พันธุ์ดีมาเลี้ยงได้จำนวนมาก อาหารสัตว์มีคุณภาพต่ำและราคาแพง พืชอาหารสัตว์มีคุณภาพต่ำและขาดแคลนในฤดูแล้ง สภาพตลาดไม่แน่นอน นอกจากนี้มีปัญหาเรื่องโรคขโมยในบางท้องที่ ทำให้เกษตรกรขาดความมั่นใจในการเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น